

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ต้องมองให้รอบด้าน

เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน 2559 กลุ่มแม่สอดรักถิ่น และตัวแทนชาวบ้านภาคเหนือ 60 คน เข้ายื่นฟ้องศาลปกครอง จ.พิษณุโลก ในกรณีการยื่นขอออกโฉนดของกรมธนารักษ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก บ้านวังตะเคียน ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก เนื่องจากจะครบ 60 วันตามกำหนดการคัดค้านคำสั่งของสำนักงานที่ดินที่ให้สิทธิกับธนารักษ์ในการออกโฉนดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก โดยตัวแทนชาวบ้านผู้เดือดร้อน กล่าวว่าไม่ได้ขัดขวางการพัฒนาประเทศ แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากชาวบ้านอยู่ในพื้นที่มาก่อนธนารักษ์ แต่รัฐกลับให้สิทธิกรมธนารักษ์เตรียมออกโฉนด โดยชาวบ้านยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาคัดค้าน

ด้านสุมิตรชัย หัตถสาร ทนายความ จากศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิท้องถิ่น ระบุว่ากรณีการยื่นฟ้องครั้งนี้เกิดจากการประกาศคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 17/2558 ซึ่งนำไปสู่การที่กรมธนารักษ์ยื่นขอโฉนดที่ดิน เพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2,183 ไร่ ซึ่งทับซ้อนกับที่ดินของชาวบ้านในพื้นที่ ชาวบ้านจึงไปยื่นคำร้องไว้กับสำนักงานที่ดิน จนถึงที่สุดสำนักงานที่ดินได้มีคำสั่งเปรียบเทียบสิทธิ โดยระบุให้กรมธนารักษ์มีสิทธิดีกว่าชาวบ้าน แต่ในกระบวนการทางกฎหมายชาวบ้านสามารถนำเรื่องเข้าสู่ศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาได้ เพื่อชะลอการออกโฉนดไว้ก่อน จนกว่าการพิจารณาของศาลจะแล้วเสร็จ¹

ก่อนหน้านี้ ได้มีความเคลื่อนไหวเพื่อขอให้ภาครัฐทบทวนนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในหลายพื้นที่ชายแดน เช่น ที่ นราธิวาส โดยเมื่อ 16 สิงหาคม 2559 ภาคประชาชนในพื้นที่ 13 อำเภอ ของจังหวัดนราธิวาส ได้เข้าพบรองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส ตัวแทน ศอ.บต. และกอ.รมน.ภาค 4 เพื่อยื่นแถลงการณ์ผ่านไปยังนายกรัฐมนตรี ให้ทบทวนผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส เนื่องจากชาวบ้านห่วงใยว่าวัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของพื้นที่ จะถูกกลืนจากการพัฒนา อีกทั้งการรับรู้ข่าวสารของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนมีน้อยมาก จึงยื่นข้อเสนอ 18 ข้อ ไปยังภาครัฐ เช่น ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน และมีมาตรการควบคุมดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง²

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว สะท้อนถึงมุมมองจากชุมชนชายแดนตอนนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน บทความนี้จะกล่าวถึงความเป็นมาของนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และความเคลื่อนไหวจากภาคประชาชนจากนโยบายดังกล่าว

นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

รัฐบาลภายใต้การทำงานของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายจัดตั้ง “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” ตามแนวชายแดนในจังหวัดต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน เพื่อความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียน และขยายความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค อาทิ กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) โดยรัฐบาลมุ่งพัฒนาเขตการค้าและการลงทุนเพื่อเป็นประตูรองรับการเชื่อมโยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ในรูปแบบการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ³ (Special Economic Zone: SEZ) ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่จัดตั้งตามกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ

นับตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่ต่างๆ การดำเนินงานระยะแรกเริ่มในพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ 10 พื้นที่เป้าหมายระยะแรก ในปี 2558 ได้แก่ ตาก สระแก้ว สงขลา มุกดาหาร และตราด พื้นที่เป้าหมายระยะที่สอง ในปี 2559 ได้แก่ หนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว ปี 2557 ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าถาวรและที่ดินสาธารณะ ให้กลายเป็นที่ราชพัสดุในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้งระยะที่ 1 และ 2 รวมกว่า 24,000 ไร่ นโยบายดังกล่าวก่อให้เกิด

การคัดค้านและการเรียกร้องของภาคประชาชนในหลายพื้นที่ให้ทางการชะลอและทบทวนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม และให้รัฐบาลคำนึงถึงการพัฒนายั่งยืน โดยมุ่งปกป้องพื้นที่ความมั่นคงทางอาหาร พื้นที่เกษตรกรรม ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งความมั่นคงในการประกอบอาชีพของคนท้องถิ่น

มุมมองจากภาครัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีเป้าหมายหลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่างๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ นอกเหนือจากการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงแล้ว ยังคาดหวังประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกด้วย⁴ โดยคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) สร้างพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เน้นบริเวณชายแดนสำหรับระยะแรก โดยใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน 2) สนับสนุน SMEs ไทยและการลงทุนต่อเนื่องของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน 3) จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและสินค้าเกษตรที่ลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

กนพ. ได้กำหนดกิจการเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 5 พื้นที่แรก โดยในแต่ละพื้นที่จะมีกิจการเป้าหมายแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ข้อจำกัด และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยจัดกลุ่มประเภทกิจการเป็น 13 กลุ่มอุตสาหกรรม 62 ประเภทกิจการ อาทิ กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ และกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว เป็นต้น (ตารางที่ 1) และได้กำหนดกิจการเพิ่มเติมอีก 10 ประเภทกิจการเป้าหมาย ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 12-16/2558 ลงวันที่ 10 มกราคม 2559 (ตารางที่ 2)⁵ ทั้งนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจ

พิเศษถือว่าเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และมีศักยภาพ โดยการใช้โครงสร้างพื้นฐานเป็นเครื่องชี้้นำในการพัฒนา ควบคู่กับการพัฒนาอย่างเป็นระบบด้วยการให้สิทธิประโยชน์และอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

แม้ว่ารัฐบาลจะประกาศแผนจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 จังหวัดอย่างชัดเจน แต่การขับเคลื่อนยังไม่เป็นไปตามเป้าที่วางไว้⁶ นักลงทุนยังไม่ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามที่ภาครัฐคาดหวัง เนื่องจากกังวลต่อนโยบายของรัฐบาลในอนาคต ไม่มั่นใจว่าภายหลังการเลือกตั้งแล้ว รัฐบาลชุดใหม่จะปรับเปลี่ยนนโยบายหรือไม่ นอกจากนี้ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษยังประสบปัญหาเรื่องการจัดหาที่ดิน เนื่องจากการเพิกถอนที่ป่าสงวนแห่งชาติ และการเวนคืนที่ดินที่ยืด

เยื่อ ทำให้ภาคเอกชนขาดความเชื่อมั่นและชะลอการลงทุนออกไป⁷

ผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่

ในปี 2558 กนพ. ได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมเบื้องต้นของโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะแรก 5 พื้นที่ (ได้แก่ ตาก สงขลา มุกดาหาร ตราด และสระแก้ว) ศึกษาทั้งในมิติกายภาพ (การจัดผังพื้นที่ การออกแบบทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม) มิติการเงิน (การลงทุนผลตอบแทน) มิติการจัดการ (รูปแบบการลงทุน การบริหารจัดการ) มิติการตลาด (การสนองต่อต่อนโยบายของภาครัฐและลูกค้า การรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย) และในปี 2559 กนพ. ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบ

ตารางที่ 1 กลุ่มกิจการเป้าหมายที่ให้การส่งเสริมในพื้นที่

13 กลุ่มอุตสาหกรรม (62 ประเภทกิจการ)	ตาก	สระแก้ว	ตราด	มุกดาหาร	สงขลา	เชียงใหม่	หนองคาย	นครพนม	กาญจนบุรี	นราธิวาส
1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร ประมง และกิจการที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ใช้สิทธิประโยชน์ที่ได้รับตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประกาศ สกท. ที่ 3/2557 และ 1/2558 โดย สกท. ได้มีการผ่อนปรนเงื่อนไขบางกิจการสำหรับการลงทุนในชายแดนภาคใต้ให้เทียบเคียงกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
2. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	✓							✓	✓	
3. กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
4. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน	✓	✓			✓	✓		✓	✓	
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	✓	✓				✓		✓	✓	
6. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือแพทย์	✓	✓				✓		✓	✓	
7. กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน	✓	✓						✓	✓	
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	✓	✓		✓				✓	✓	
9. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก	✓	✓				✓		✓	✓	
10. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยา	✓	✓				✓		✓	✓	
11. กลุ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
12. กลุ่มนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
13. กลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

ตารางที่ 2 ประเภทกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่

ประเภทกิจการ	ตาก	สระแก้ว	ตราด	นุกลงพร	สงขลา	เชียงราย	หนองคาย	นครพนม	กาญจนบุรี
1. กิจการอบพืชและโซโล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์เซรามิกส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเรือน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือแพทย์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องจักร และชิ้นส่วน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8. กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
10. กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตยา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ที่อาจเกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA) พร้อมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและชุมชนโดยรอบพื้นที่โครงการ

จากมุมมองของภาคประชาสังคม การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอาจส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลด้านบวก ประชาชนจะมีชีวิตดีขึ้น ลูกหลานของคนในชุมชนจะได้เข้าสู่ระบบการจ้างงาน ทำงานอยู่ใกล้บ้าน มีธุรกิจใหม่ๆ มีการพัฒนาทักษะเพื่อให้ทันกับความเจริญทางเศรษฐกิจ มีโครงการใหญ่ๆ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้นยังมีโอกาสที่จะได้เป็นผู้ประกอบการ เช่น ค้าขาย เปิดธุรกิจโฮมสเตย์ หอพัก และปั้มน้ำมัน และระบบสาธารณสุขูปโภคและอุปโภคดีขึ้น⁸

ส่วนผลด้านลบที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ 1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ผลกระทบต่อคนในท้องถิ่นเรื่องอำนาจและสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการครอบครองที่ดิน

การจัดระบบชลประทาน และการจัดการป่าไม้ เป็นต้น 2) ระบบเศรษฐกิจชุมชนและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยหรือทำมาหากินในพื้นที่อาจได้รับผลกระทบจากการสูญเสียอาชีพ ถิ่นฐานบ้านเกิด และวิถีชีวิตจากการเปลี่ยนแปลงในเชิงวัฒนธรรม 3) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ รายได้และผลกำไรจากสิทธิพิเศษต่างๆ ที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นเรื่องการยกเว้นภาษี การจ้างแรงงานราคาถูก และการได้รับการยกเว้นข้อบังคับทางกฎหมาย อาจกระจุกตัวอยู่กับคนไม่กี่กลุ่ม ขณะที่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรอาจมีรายได้จากเพียงค่าจ้างรายวันหรืออาจไม่ได้ผลประโยชน์ หากเจ้าของกิจการเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวที่ค่าแรงถูกกว่า 4) การจ้างงานและการกระจายรายได้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอาจนำมาซึ่งการย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น เกิดการทดแทนคนในท้องถิ่นเนื่องจากค่าแรงที่ถูกกว่า นำไปสู่ปัญหาการว่างงานและการเข้าไม่ถึงทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่น⁹

ความเคลื่อนไหวของภาคประชาชน

เนื่องจากประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงยังคงมีความคลั่งใจต่อผลกระทบที่จะได้รับจากพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจึงจัดเวทีระดมความคิดเห็นต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในหลายจังหวัด ผลจากการระดมความคิดเห็นแต่ละเวที สรุปได้ดังนี้

1) จังหวัดตากคาดว่าจะมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ชายแดนแม่สอดกับเมียวดี ทำให้การพัฒนาเชิงพื้นที่ขาดความสมดุล นอกจากนี้เกิดความแตกต่างเชิงสถาบันกฎหมาย กฎระเบียบระหว่าง 2 พื้นที่ ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศมีความซับซ้อน และพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้ยากต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

2) จังหวัดสระแก้ว ผลกระทบที่จะเกิดในพื้นที่คือเกิดความแตกต่างด้านการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ชายแดน 2 ประเทศ รวมทั้งกฎหมายและกฎระเบียบความไม่แน่นอนของการเมืองประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่น นอกจากนี้กิจกรรมการค้าและการขนส่งสินค้าที่เกิดขึ้นโดยขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบเป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าข้ามแดน และยังมีปัญหา ยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การลักลอบค้าสัตว์ป่า ก่อให้เกิดปัญหาเครือข่ายอาชญากรรมระหว่างประเทศ

3) จังหวัดสงขลา อำเภอสะเดาที่ถูกกำหนดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอาจจะต้องเสี่ยงกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และส่งผลกระทบด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว และผลกระทบอื่นๆ

4) จังหวัดมุกดาหาร ประชาชนบางส่วนวิตกผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อาจปล่อยน้ำเสียจากนิคมอุตสาหกรรมสู่พื้นที่การเกษตรและทำให้อากาศเป็นพิษส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อาหารชุมชน รวมถึงความกังวลในเรื่องที่ดินทำกินที่อาจถูกรัฐเวนคืนเพราะที่ดินส่วนใหญ่ของ

ชาวบ้านเป็นที่ดิน ส.ป.ก. นอกจากนี้อาจมีปัญหายาเสพติด และการลักลอบเข้าเมืองตามแนวชายแดน การลักลอบค้าสัตว์ป่า และการค้ามนุษย์¹⁰

นอกจากนี้นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้สร้างความหวังวิตกให้กลุ่มภาคีเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดชายแดน (Health Border) เช่นกัน โดยกังวลว่าอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างคนในพื้นที่กับรัฐในประเด็นปัญหาแรงงานข้ามพรมแดน โรคติดต่อ ขยะ สิ่งแวดล้อม โลจิสติกส์ และระบบบริการสาธารณสุข ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2558 มีการนำระเบียบวาระการสร้างสังคมสุขภาวะในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมาร่วมหารือด้วย เพราะเกรงผลกระทบจากพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อความปลอดภัยของประชาชนจากจำนวนยานพาหนะที่วิ่งเข้าออกจำนวนมาก ผลกระทบต่อทุนวิถีชีวิตของชุมชน และการใช้ทรัพยากรน้ำจากพื้นที่ ปัญหาขยะ ปัญหาสาธารณสุข และการรักษาพยาบาลในพื้นที่ชายแดนที่อาจจะให้บริการได้ไม่เพียงพอ

บทส่งท้าย

นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในช่วงปีที่ผ่านมา มีการดำเนินงานเพื่อต่อบัวตฤประสงค์การเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้โอกาสที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนได้ และแก้ปัญหาคมนั่นคง อย่างไรก็ตามแผนกระตุ้นให้นักลงทุนเข้าร่วมลงทุนยังไม่บรรลุเป้าหมาย ขณะเดียวกันก็ยังไม่สามารถคลี่คลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชนกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การกระจายรายได้ ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด ปัญหาจราจร สิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะและมลพิษ เป็นต้น ความสำเร็จของนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจึงยังเป็นภาพอนาคตที่ห่างไกล

